

עיר וקדיש מזו שמיא נחית

ט"ל תשבת מפיי זרעו

ספר

זוהר קריאת שמע
כהלכתו דיניו ומנהגיו
חלק ג

בזוהר דא יפקון מן גלותא ברחמי

והמשכילים יזהרו כלזוהר הרקיע

חוברת מספר 91

תמוז תשע"ד - עיה"ק בית שמש תובכ"א

הוצאת:

שע"י "חברה מזכי הרבים העולמי" מפעל עולמי להצלת הדת

מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א

MIFAL HAZOHAR HOILUMI
C/O CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gros
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin

מצוה גדולה לזנות את הרבים

ולפרסם ספרי הזוהר היומי

בבתי כנסיות, בבתי מדרשות, בשמחות, לכל החברים וידידים,
ולכל אחד ואחד מישראל, לקרב הגאולה שלימה בב"א
וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים
ולכל ההבטחות הרשב"י זיע"א

מכתבי הסכמה מגדולי ישראל, כבר באו בדפוס בשאר
הספרים שהוצאנו לאור - וזכרון אחד עולה לכאן ולכאן

"מפעל הזוהר העולמי"

רחוב נחל לכיש 24/8

רמת בית שמש ארץ ישראל

טל: 054-843-6784 / פקס: 02-995-1300

בט"ד

עימוד ועיצוב ספרים מקצועי

'מקראי אור'

052-7615936

yoel32@neto.net.il

זוהר קדימת שמע

**משנה ברכות
פרק א משנה א**

**יצא לאור ע"י מפעל הזוהר העולמי,
עיה"ק בית שמש תוכב"א
חודש טבת שנת תשע"ג לפ"ק**

הינדק מעונגין להקדיש

צָקָה בְּיוֹם ?

לְקַרְא זוהר הקדוש

ההודעה הזאת נכתבה בשבילך!!!

כאן ניתן להשיג בחינם ספרי זוהר לכל המעונגין להקדיש צקה ביום לקרא זוהר הקדוש, כל יום אתה לומד צקה זוהר ומקרב את הגאולה בתמיים (זוהר צף ק"ד).

כשיבוא משיח יאמר עליך:
"בזכותך הגעתי לך יש חלק בגאלת העסו".

בית שמש: 0548-436784, ירושלים: 02-6255789
 בת ים: 03-6304523, 052-9077914, 054-2214449
 במרכז: 09-8323442, בצפון: 054-9788564, בדרום: 08-6108608

התעוררו כי בא אור

דרשות התעוררות בענין לימוד הזוה"ק לקרב אור הגאולה שנאמרו על ידי רבי שלום יהודה גראס כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א

שמעו ותחי נפשכם

1 ובו דרשות 1-6

ניתן להשיג את סדרת הדיסקים בטל: 0548-436784 0526077914 0544577956 0549-788564 09-8323442 02-6255789

מסגרת העולמי

קול הדשבי 0722-990055

הקול הזוהר 0722-990044

נא לשכפל ולהפיץ להרבות תורה ויראת שמים בעולם

רבינו עובדיה מברטנורא

פ"א א מאימתי קורין. משעה שהכהנים נכנסין לאכול בתרומתן. כהנים שנשמאו וטבלו אין יכולים לאכול בתרומה עד שיעריב שמשן דהיינו צאת הכוכבים. והא דלא תני משעת צאת הכוכבים מלתא אגב אורחיה קמ"ל שאם נשמאו הכהנים בטומאה שטהרתן תלויה בקרבן כגון זב ומצורע אין הכפרה מעכבתן מלאכול בתרומה דכתיב (ויקרא כב) ובא השמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים, ביאת שמשו מעכבתו מלאכול בתרומה ואין כפרתו מעכבתו מלאכול בתרומה:

תוספות יום טוב

פ"א א מאימתי קורין את שמע בערבית. תנא אקרא קאי. דכתיב (דברים ו) ודברת צם וגו' צסכך וצקומך משם למד שמוצה על אדם לקרות שמע צערצ וצקק ושאל עכשיו מאימתי זמנו ומדכתיב צסכך צרישא הקדים של ערצית. גמ' (ועיין נמשנה ד'): משעה שהכהנים וכו'. כתב הרב מצרטורה מילתא אגב אורחיה קמ"ל וכו'. הקשו צתוספות תנינא חדא זימנא צנגעים (פרק י"ד משנה ג') העריצ שמשו אכול צתרומה. ותיצרו דרגילות של משנה לאשמועינן צקי"ור אף למה שפורש צצר ע"כ. וכ"כ צפ' י"א לצשת (דף ט"ז ד"ה מסייע) ועי'

זהרי הצדיקים

עיירות שמחזיר כמעט בכל שנה ושנה, שמה הם ברוך השם אנשים כשרים, וגם הבעלי בתים אשר מימיו הם שותים הם אנשים כשרים וכו', וכיון שכמה מאות מישראל במדינתנו אשר חוסים בצילו הם אנשים כשרים, בודאי הוא צדיק גמור, ואין להרהר אחריו (הרה"ק רצ"ה מליסקא באגרת לידידו הגאון רבי שלמה גאנצפריד בעל הקיצור שו"ע).

מאימתי. ידוע בפי העולם שפעם אחת קבעו יחד שיעור בלימוד התורה רבי ר' זושא זכותו יגן עלינו ורבי ר' שמעלקי מניקלשבורג זצ"ל, וקבעו ביניהם שרבי ר' שמעלקי ילמוד עם רבי ר' זושא זי"ע חלק הנגלה שבתורה, ורבי ר' זושא ילמוד עם רבי ר' שמעלקי חלק הנסתר שבתורה. ויהי כאשר התחילו ללמוד משנה ראשונה שבש"ס "מאימתי קורין את שמע" ורבי ר' שמעלקי מסביר "מאיזה זמן מתחילין לקרות קריאת שמע", קפץ רבי ר' זושא ממקומו ובהתלהבותו צוות, "מאימתי" פירושו, מתוך אימה ופחד קורין את שמע (רבי ר' זושא).

יראתו של היהודי הקדוש בעת קריאת שמע שמעתי שהיהודי הקדוש זצ"ל שכל

מאימתי. טעם דששה סדרי משנה מתחילין במ"ם פתוחה "מאימתי" כו' ומסיימים במ"ם סתומה "בשלוש", לרמזו שאין לפתוח פיו רק לדברי תורה ולסתום פיו אח"כ (זרע קודש).

שיטת הרה"ק מקאמארא בזמן קרי"ש

קבלתי מכתבו היקר, ונפשו בשאלתו אם לערוך מלחמה וקרב נגד ספרו של הרב הצדיק המאור הגדול מו"ה יצחק אייזיק נ"י, אשר חיבר על המשניות, במה שכתב ריש ברכות בענין זמן קריאת שמע, ונדמה לו שמצוה יעשה בזה כדי שלא יצא תקלה להורות מתוך ספרו. הנה ידידי ידיד נפשי, אם ישמע לעצתי אל יכניס עצמו בדבר זה כלל, כי הוא באמת איש צדיק חסיד מפורסם וכמותו ירבה בישראל בנן של קדושים קדושי עליונים, ארי בן ארי כנגלה ובנסתר, וגם במשנה זו הוא מלא יראת ה' ואהבת ה', וח"ו לא יבוא שום מכשול על ידו וכו', והנה הגם שבזה מודינא לו, שהיה לו לכתוב זה בדרך אפשר, אבל מכל מקום בשביל זה אין להרעיש תלמיד חכם חס וחלילה, וצריכין להזהר שלא ליכוות בגחלתו, ועליו ועל כיוצא בו נאמר: אל תגעו במשיחי ובנביאי אל תרעו. ובעיני ראיתי באותן

תוספות יום טוב

רבינו עובדיה מברטנורא

סוף דמאי וריש פ' י' דשנת ורפ"ק ופ"ו דיצמות [דף מ"ז]: לאכול בתרומתן. כתב הר"צ דכתיב וצא השמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים וצ"פ הערל (דף ע"ד) מוקמינן לה בתרומה. ומ"ש הר"צ דהיינו עד לאת הכוכבים דהכי משמע קרא עד שיטהר הרקיע מן האור והיינו כשילאו כוכבים.

שְׁהֶבְהֵנִים וּבְכַנְסִים לְאָכֹל בְּתְרוּמָתוֹ, עַד סוֹף הָאֲשֵׁמוּרָה הָרִאשׁוֹנָה. שְׁלִישׁ הָרִאשׁוֹן שֶׁל לַיְלָה שֶׁהַלֵּילָה נַחֲלָקָה לְשִׁלְשָׁה מִשְׁמְרוֹת. וּמִשָּׁם וְאֵילֶךְ לֹא מִקְרִי תוֹ זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע דְּשִׁכְיָבָה, וְלֹא קְרִינָא בֵּיהּ בְּשִׁכְבְּךָ. וּמִקְמִי צֵאת הַכּוֹכָבִים נִמִּי יִמְמָא הוּא וְלֹא זְמַן שִׁכְיָבָה.

(רמז"ס פרק ז' מהלכות תרומות) ועי' ריש פרק ג' דר"ה: בתרומתן. וכן לשון חכמים צצרייתא בגמ' ותנא קמא אמר משעה שצני אדם נכנסין לאכול פתן צע"ש כלומר שהכל מוכן. ומש"ה נקט פתן כלומר שהוכן להם ואינן חסרים כלום ולהכי נמי נקטי חכמים ותנא דידן תרומתן כלומר שהיא מוכנת לפנייהם. וכלום חסר כי אם לאכול [א"נ תנא ליטנא דקרא קתני דכתיב (ויקרא כ"ג) כי לחמו הוא. כ"ל]: עד סוף האשמורה. פי' הר"צ שהלילה נחלקה לג' משמרות

זהרי הצדיקים

"שונה" הוא מלשון כפל, כעין שאמרו "עבר ושנה" וכו'. על כן נקט לשון "שונה הלכות", שצריך ללמוד בבחינה כזה שהקב"ה יהיה שונה עמו, ואז הוא מובטח שהוא בן עולם הבא. והנה כשישראל קורין את השמע, ומייחדים את השי"ת מעוררין בזה את הקדוש ברוך הוא, שגם הוא יתברך מייחד את ישראל, ואומר "מי כעמך ישראל גוי אחד בארץ". נמצא שמעוררין על ידי קריאת שמע שגם הקדוש ברוך הוא יקרא כנגדו "מי כעמך ישראל" וגו', ולזה אמר בלשון רבים "מאימתי קורין", שגם הקדוש ברוך הוא קורא כנגדו כשהאיש הישראלי קורא קריאת שמע (קונטרס חידושי תורה מכ"ק מרן אדמו"ר מסאטמאר זצ"ל).

אהבת הבורא ית' העצומה לעם ישראל וישראל אליו

ובזוה"ק בפתיחת אידרא רבא (ח"ג קכז:), כשנתכנסו החבריא קדישא עם ר' שמעון בר יוחאי לאידרא שמעו קול פמליא של מעלה שנתכנסה עמהם, וארכבותן דא לדא נקשן, חדי ר"ש ואמר ה' שמעתי שמעך יראתי (חבקוק ג) התם יאות הוי למיהוי דחיל, אגן בחביבותא

נפלו בעת שאמר קריאת שמע רק שן אחד נשאר לו וקרא אותו 'רשע', ואחר כך נזכר עצמו שנצרך לו לכזית מצה, ע"כ (רביד הזהב פרשת משפטים).

מאימתי קורין. אפשר לפרש הא דאמר "קורין" בלשון רבים, על פי מה דאיתא בתנא דבי אליהו בילקוט על מגילת איכה (רמז תתרלד) על הפסוק "נכח פני ה'", מכאן אמרו כל תלמיד חכם שיושב בינו לבין עצמו וקורא ושונה כביכול הקב"ה יושב כנגדו וקורא ושונה עמו, עד כאן. וידוע המעשה דכשבא פעם אחת הרה"ק מליסקא ז"ל לזקיני ה"ישמח משה" זלה"ה ומצא הדלת סגור אצלו ולא היה יכול ליכנס בחדרו שהיה לומד אז, והמתין מבחוץ ושמע מחדרו הקדוש ששני קולות לומדים, והיה סבור שהוא לומד שם עם אחד, וכשפתח הפתח לא ראה אחר שם, ותמה מאד, ושאלו על זה, הלא שמעתי לומדים שני קולות, והשיב לו ה"ישמח משה", וכי אינו ידוע לך מה דאיתא כנ"ל שאפילו אחד יושב וקורא בתורה הקב"ה יושב כנגדו וקורא ושונה עמו. וזה מדויק באמרו "כל השונה הלכות" ולא אמר "כל הלומד", כי

רבינו עובדיה מברטנורא

והמקדימים וקורים קריאת שמע של ערבית מבעוד יום, סומכים אהא דר' יהודה דאמר לקמן בפרק תפלת השחר תפלת המנחה עד פלג המנחה, שהוא שעה ורביע קודם הלילה.

וקי"ל דעבד כר' יהודה עבד ומיד כשכלה זמן המנחה מתחיל זמן קריאת שמע של ערבית: עד שיעלה עמוד השחר. דכל הלילה מקרי זמן שכיבה והלכה כרבן

גמליאל שגם חכמים מודים לו ולא אמרו עד חצות אלא כדי להרחיק את האדם מן העבירה. ומיהו לכתחילה משהגיע עונת קריאת שמע של ערבית דמתניתין דהיינו מצאת הכוכבים אסור לסעוד וכל שכן לישן עד שיקרא קריאת שמע ויתפלל: מעשה שבאו בניו מבית המשתה. בני רבן גמליאל שמעינהו לרבנן דאמרי עד ורבים הלכה כרזים. ולא כתזו הלכה כר"ג. אלא על עיקר דין תורה (וכ"כ ז"י סימן רל"ה) דלהרמב"ם אין הלכה כר"ג לענין סייג: עמוד השחר. יש רגילין לפותרו כוכב השחר [וראיתי לרד"ק בזמור

תוספות יום טוב

ופירש"י משמרות עצודה של מלאכים וסיר שלהם נחלק לג' חלקים ראשונה לכת אחת וכו'. והוי מלי למיתני עד ד' שעות אלא נקט עד סוף האשמורה כדאמר בגמ' לאשמועינן שיש היכר לכל אדם צדצר דהא צסוף

האשמורה הראשונה חמור נוער [וצפירושו לחומש פרשת צמדצר צפסוק ושמרו את משמרת. כ' כל מינוי שהאדם ממונה ומוטל עליו לעשותו קרוי משמרת צכל המקרא. וצלשון משנה כמו שאמור

צנגמן ותרש וכו']: עד שיעלה עמוד השחר. כתזו הר"צ והלכה כר"ג שגם חכמים מודים לו ולא אמרו כו' רצנן כותי ס"ל והאי דקאמרי כו' וכ"כ הרמב"ם. כלומר צפירוש צשכנן כותי ס"ל דפירושו כל הלילה. ודלא כר"א. והאי דקאמרי כו' שהס עשו סייג וצהא פליגי עלי. וכ"כ ר"י ור"א ש. דצסייג פליגי. וא"כ צסייג אין הלכה כר"ג דהא ר"ג עגמו הוצרך לומר כותי ס"ל. משום דאי לא הכי יחיד ורבים הלכה כרזים. ולא כתזו הלכה כר"ג. אלא על עיקר דין תורה (וכ"כ ז"י סימן רל"ה) דלהרמב"ם אין הלכה כר"ג לענין סייג: עמוד השחר. יש רגילין לפותרו כוכב השחר [וראיתי לרד"ק בזמור

זהרי הצדיקים

רחימותא דרחים לון קוב"ה לישראל הוו שאגין ככפיריא ומרימין לבושייהו למרדף אבתריי, שהיו כמשתגעים מגודל האהבה, וכן כהנה עוד הרבה מאמרים וביטויים נשגבים על גודל רחימותא דקוב"ה לישראל, אשר גודל אהבה זו לא מצינו כ"כ בתורת הנגלה עד כי נגלה אור הזוה"ק ותורת הנסתר. ... וזה ג"כ כח קדושת המקום ציונו של רשב"י, שמסוגל לפעול ישועות ולהמתיק הדינים, כי המקום מסוגל לעורר מדה זו של רשב"י, ולכן ישראל קדושים

תליא מילתא, דכתיב ואהבת את ה' אלקיך, וכתיב מאהבת ה' אתכם, וכתיב אהבתי אתכם אמר ה'. ע"כ. פירוש הדברים, שחבוקק הי' ממת הגבורה, וע"כ התם יאות הוי למיהוי דחיל, אך אנן בחביבותא תליא מילתא, דרשב"י הוא זה אשר המשיך וממנו נתפשטה מדת אהבה וחביבות בין קוב"ה וישראל, שכל ספר הזוהר מלא מהפלגת האי רחימו שאוהבים ישראל לקוב"ה ושל אהבת הקב"ה לישראל, כדאיתא שם (ח"ב ה:): "אלמלי הוו ידעין בני נשא גודל

תוספות יום טוב

אילת השחר (תהלים כג) שיש מפרשים אילת שם לכוכב השחר ע"כ]. אך זכאן אין נכון [לפרש שעמוד יהיה שם לכוכב ההוא] דאע"פ דכוכב נוגה קראוהו כוכב השחר מטעם שאין כאן מקומו. מ"מ לשון עמוד לא ידק. וז"ל הרמז"ס הוא האור הנוץ צפאת מזרח קודם עלות השמש כדאי שעה וחמש שעה מן השעות הזמניות וטעם זה קרצת שטח אור השמש מן הקיטורים העצים העולים מן הארץ

רבינו עובדיה מברטנורא חצות, והכי קאמרי ליה הא דפליגי רבנן עלך דוקא קאמרי עד חצות ותו לא ויחיד ורבים הלכה כרבים, או דלמא רבנן כוותך סבירא להו והאי דקאמרי עד חצות כדי להרחיק את האדם מן העבירה. ואמר להו רבנן כוותי סבירא להו והאי דקאמרי עד חצות כדי להרחיק את האדם מן העבירה וחייבים אתם לקרות:

בְּנֵי מִבֵּית הַמִּשְׁתֶּה, אָמְרוּ לוֹ, לֹא קָרִינוּ אֶת שְׁמֵעַ.

תמיד אשר די עלותה מן הארץ אחד וחמשים מיל ע"כ. ופירוש שעות זמניות במשנה דלקמן תמצאנו. אבל ז"ש נ"א מיל [אם נפרשהו צורך האדם ההולך יכחישנו החוש. ואם צורך סבוב השמש יכחישו המושכל. כי לכל שעה ט"ו מעלות ולכל מעלה ט"ו פרסאות. הנה לשעה וחמש תת"ר"ף מילין. והר"ר ענשכן חפץ אמר שמלת עלותה ז"ל עלותם. ומוסב על הקיטורים עכ"ד. והיטב אשר דיבר

זהרי הצדיקים

השכינה, שרמז "תרומה" תרום ה', ונקרא אכילה, על דרך שנאמר באברהם אבינו ע"ה "והוא עומד עליהם תחת העץ ויאכלו", דהמלאכים לא נתנה להם תורה, וכשבאו אצל אברהם שהיו שומעים מפיו דברי תורה עץ החיים "ויאכלו". פירוש, הקדושה הזאת שהיו שואבים היה אכילתם (נועם אלימלך).

מאימתי קורין את שמע בערבית. ההכנה דרבה לפני קבלת עול קריאת שמע: אך מי שעדיין לא תיקן מדותיו כראוי ולא שבר תאוות הגשמיות לא יוכל לקרוא פסוק זה ולומר אחד על כוונה זו ברור וצלול, כי מחשבות זרות עדיין שולטין בו ומבלבלין אותו וכפי מה שמזדכך עצמו כן הוא ממליך אותו ית"ש בשעת אמירת שמע ישראל. ועצה היעוצה לזה שיוכל לומר אחד שלא יבלבלו אותו המחשבות זרות כל כך, הוא, שילמוד הרבה קודם התפלה משניות גמרא וזוהר על כוונה זו שעל ידי לימודו יוכל לומר שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד כדת וכנכון ואם ילמוד על כוונה זו בודאי יזכה להמליך להקב"ה על כל העולמות עליונים

נמשכין להסתופף בצילא דמהימנותא, כי מרגישים במקום הזה את התגלות גודל רחמותא דרחים קוב"ה לישראל. ומכאן גם נובעת השמחה הגדולה שרואים אצל ישראל ביומא דהילולא דרשב"י, וכדאיתא בבני יששכר (מאמרי חודש אייר ג) נתאמת לנו מאנשי אמת שהשמחה על ציון רשב"י היא למעלה מן הטבע, כי מקור השמחה לאיש יהודי הוא ממה שזוכה להרגיש בלבו רחמותא דקוב"ה, בבחי' עוז וחדוה במקומו, ורשב"י אשר המשיך וגילה לישראל את הגילוי של הפלגת אהבת הקב"ה אליהם ע"י ספר הזוה"ק המבטא גילוי זה, המשיך רוח של שמחה בכלל ישראל לדורי דורות, ובמיוחד ביומא דהילולא שלו ובציונו הק' המסוגל לעורר בלבבות בניי הרגשה עילאה זו (נתיבות שלום).

מאימתי קורין את שמע בערבית. רצה לומר, אפשר לנו שנהיה יכולים לקרות השי"ת שישמע לנו כל תפילותינו. "בערבית", רצה לומר בגלות המר שהוא חושך וערב לילה. "משעה שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתן", שיעלו את

תוספות יום טוב

שאלו הי' מוסב על השמש. הי' ראוי שיאמר מן האופק כלשונו צמ"ה פ"ק דר"ה. ועכ"ז תמיה לי דכתיב בלוט כמו השחר עלה ויאילו המלאכים וגו'. וכתי' השמש ילא על הארץ ולוט צא לווערה וא"ר חנינא לדידי חזי לי ההוא אתרא והוא חמשא מילי. צפ"ט דפסחים. ושם אמרו דמהלך אדם ציוני כל היום יו"ד פרסאות

לפ"ו יתכן שיאמר עלות השמש צדדי שעה וחצי שעה מן השעות הזמניות כו' אשר די עלותה מן הארץ חמשה מיל וכו' וזה במהלך אדם זשיעור שעות ההשויה. וכן שיער מהלך האדם זשעות ההשויה צמ"צ פ"ג דפסחים. אבל שם ג"כ מקום עיון. ומיהו שיעור עלות השמש כפי שעות הזמניות שכן משתנה כפי הזמן ע"פ נטייתו. וצחצורו פ"א מה' ק"ש. כתוב כמו שיעור שעה. וצנ"א עישור שעה. ולו הסכים הכ"מ. והיינו ששיער רק תחלת עלייתו. ולפי פירוש דצמשתנה מצואר שעל עליית כל גופו משערינן. [ומנלתי

תוספות יום טוב

לרופא מומחה וחכם כולל מהר"ר יוסף שלמה דאלמדיגא מן קנדיאה צספרו צחלק שממנו שקראו צסם גצורות הי' שכתב שם צסם הרמב"ם נ"צ מיל ויהיה איך שיהיה הנה תיבת עלותה שצלשון פירוש הרמב"ם צ"ל עלותה כי מוסב על הקיטורים. והוי יודע שצספר הנזכר ציאר צמופת מאין ילא לו

להרמב"ם שהוא דקדק יותר ועשה מופת על שאין עלייתם כי אס מ"ד מילין. ועוד תמלא צספר הנזכר צחלק שממנו שקראו אילס (עי' שם צדף י"א) גם עיין צמשתנה צ' פרק ג' דפסחים. וראה עוד זה מנלתי להראצ"ע שצפירושו לחומש פרשת צא צפסוק צין הערצים כתב שעה ושליש שעה מהשעות השוות. וכן עוד לו צפירושו לקהלת צפסוק עד שלא תחשך השמש עיין שם. ויש מי שר"ל שהרמב"ם קאי על קריאת הוטיקים שזכר הר"צ צמשתנה דלקמן ואין נ"ל לפי שא"כ לא היה סותם את דצריין:

זהרי הצדיקים

טוב, ויאמר: שמע ישראל כו' הי' אחד, וח"ו להיפוך הי' ישמרנו צריך לידע גם כן שהכל הוא מאת השי"ת, וצריך למסור נפשו ולומר ג"כ שמע ישראל ביחוד גמור. והראיה מרבי עקיבא כשסרקו בשרו במסרקות של ברזל אמר שמע ישראל ועשה יחוד גמור. נמצא מרדכי הצדיק אם היה ח"ו המן הרשע תולה אותו על העץ שהכין לו המן, מה היה עושה בשעת מעשה היה מוסר נפשו להקב"ה ביחוד גמור והיה אומר שמע ישראל הי' אלקינו הי' אחד, עכשיו שרכב על הסוס בלבוש מלכות לא נהנה מזה עצמו כלום, רק ייחד הכל להקב"ה ואמר ג"כ שמע ישראל. נמצא שאצל מרדכי הכל אי, בין טוב בין ח"ו להיפוך, היה תמיד אומר שמע ישראל, רק

ותחתונים. ולזה צריך זריזות גדול שילמוד הרבה ולא יעבור ח"ו זמן התפלה (מאור ושמש. פרשת בראשית ד"ה והנה).

דרגת יחוד הי' בשמחה במסירות נפש בכל מצב

איתא במדרש: הפכת מספדי למחול לי - אמר מרדכי בשעה שהרכיבהו המן על הסוס, ולא הספיק לומר למען יזמרך שקרא ק"ש, עכ"ל. ותמוה מאוד אלו השלשה תיבות לא עלתה בידו מחמת ק"ש. רק יוכל להיות כי באמת מחוייב להיות אצל כל אדם [הטובה] וח"ו ההיפוך על אופן אחד, היינו כשהקב"ה משפיע לו כל טוב מחוייב להתאחד הכל להקב"ה ולא למרוד בו ח"ו, רק צריך לידע שהכל הוא מאת השי"ת כל

תוספות יום טוב

הקטר חלבים ואיברים. פירש הר"צ של צין הערבים דכתיב היא העולה וכו' וכ"כ עוד סוף פרק צ' דמגילה וכן הרמז"ס שס. ולע"ג דפשטיה דקרא צכל עולה כתיב ולאו דווקא צעולת תמיד וצריש פרק ו' דפסחים מוכח דכל אימורי קדשים דינן כל הלילה אלא נקטי מילתא פסיקא וצפירוט הרמז"ס שצכאן וצפירוט פרק ד' מהלכות מעשה קרבנות ופרק א' מהלכות תמידין מצואר שעל כל חלצי הקרבנות וכל איברי העולה נאמר. ולשון רש"י הקטר חלצים ואיברים של קרבנות נורק דמן ציוס: וכל הנאכלין ליום א'. עיין מה

רבינו עובדיה מברטנורא

ולא זו בלבד. כולה מלתא דרבנן גמליאל הוא דאמר לבניו: הקטר חלבים. של קרבנות: ואיברים. של עולת תמיד של בין הערבים שנזרק דמו ביום, מצוה להעלות הנתחים כל הלילה דכתיב (ויקרא ו') היא העולה על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבקר: וכל הנאכלין ליום אחד. כגון תודה וחטאת ואשם וכיוצא בהם שהם נאכלים ליום ולילה, זמן אכילתן עד שיעלה עמוד השחר והוא המביא לידי נותר:

לְקָרוֹת. וְלֹא זוּ בְּלִבְדָּה, אֱלֵא כָּל מֵה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמִים עַד חֲצוֹת, מִצֹּתָן עַד שִׁיעוּלָה עַמּוּד הַשָּׁחַר. הַקָּטֵר חֲלָבִים וְאַבְרִים, מִצֹּתָן עַד שִׁיעוּלָה עַמּוּד הַשָּׁחַר. וְכָל הַנֶּאֱכָלִין

זהרי הצדיקים

יתברך בכל יום ויום, שבשעת קריאת שמע מסר הבית יוסף נפשו באמת על קדושת שמו יתברך (כתבי קודש מהר"י מבעלז ליקוטם עמ' ר).

קריאת שמע מציל מן הכפירה:

סיפר מוהר"ר רפאל ז"ל מזקינו של הרב [הקדוש ר"פ מקארין] ז"ל, שהיה שמו גם כן רבי פנחס והרב נקרא על שמו, שהיה דרכו לנסוע אל משומדים ר"ל, היה מבטיח להם עולם הבא, ורבי שמחה אמר, שהיה אומר להם שהוא נותן להם עולם הבא שלו, וביקש מהם שיאמרו בכל יום "שמע ישראל", ואני מסופק אם סיפר על פסוק ראשון או סתם על קריאת שמע, ואמר להם עשה כל הרשעות שאתה חפץ, ומה איכפת לך שתאמר רק קריאת שמע, והיה מפציר בהם עד ששמעו אליו, ויצאו רבים מהכפירה על ידי כן. ופעם אחת אמר מוהר"ר רפאל ז"ל: מכאן אנו רואים כמה גדול כוחו של שמע ישראל שעל ידי זה יצאו משומדים מהכפירה, מכל שכן ישראל רשע שאומר שמע ישראל בכל יום, בוודאי יש בזה כח להוציא

הנפקא מינה באם שח"ו היה מקוים רצון המן הרשע היה אומר הק"ש מתוך צער והספד, עכשיו אמר אותה הק"ש ג"כ מתוך שמחה, אבל באמת היה אומר תמיד ק"ש ביחוד גמור, וזהו פ"י המדרש: הפכת מספדי למחול לי אמר מרדכי, היינו שאמר: אני בין כך ובין כך הנני מייחד עצמי להשי"ת במסירות נפש וק"ש, רק באם ח"ו היה להיפוך הייתי אומר מתוך הספד, עכשיו אני אומר מתוך שמחה. וזהו הפכת מספדי למחול לי, הפכת הק"ש מן הספד לק"ש מתוך שמחה, אבל מה הוא עושה קורא קריאת שמע ואינו יכול לומר יותר, וד"ל. (הרה"ק רבי שלמה קרלין זי"ע).

מסייג על קידוש השם של הבית יוסף

שאלתי את אדוני אבי ז"ל [מהר"ש מבעלזא] בהא דאיתא במגיד מישרים שאמר המגיד לבית יוסף: דאת עתיד לאיתוקד על קדושת שמו יתברך, ולא מציינו בשום מקום שהבית יוסף ז"ל איתוקד על קידוש השם. והשיב לו, חלילה! המגיד אמת אמר לו, כי הבית יוסף ז"ל איתוקד על קדושת שמו

רבינו עובדיה מברטנורא

אם כן למה אמרו חכמים עד חצות. בק"ש ובאכילת קדשים, אבל בהקטר חלבים ואיברים לא אמרו בו חכמים עד חצות כלל, ולא נקט ליה הכא אלא להודיע שכל דבר שמצותו בלילה כשר כל הלילה: כדי להרחיק את האדם מן העבירה. שלא יבא לאכלן אחר שיעלה עמוד השחר ויתחייב כרת, וכן בק"ש שלא יאמר עדיין יש לי שהות ותעבור עונתה:

לְיוֹם אֶחָד, מִצֹּתָן עַד שִׁיעוּלָה עֲמוּד הַשָּׁחַר. אִם בֵּן, לָמָּה אָמְרוּ חֲכָמִים עַד חֲצוֹת, פְּדֵי לְהַרְחִיק אֶת הָאָדָם מִן הָעֵבִירָה:

תוספות יום טוב

שכתבתי צקוף פסחים: א"כ למה אמרו וכו'. כתב הר"צ אצל בהקטר חלבים ואיברים לא אמרו בו חכמים עד חצות כלל וכו' עד כשר כל הלילה וכן כתב רש"י וסיים והכי נמי תנן צפרק צ' דמגילה כל הלילה כשר וכו' להקטר חלבים ואיברים ע"כ. כלומר וצטום דוכתא לא אשתמיט למיתני עד חצות. ומכל מקום זו לאו ראייה גמורה היא דלילמא רבן גמליאל שמעיניהו לרבנן דקאמרי הכי וכיון שסידר רבינו הקדוש דברי רבן גמליאל

צבאן שוב סמך על עדותו ולא הוטרך לשנות דברי חכמים צהדיא והרמב"ם צפ"ד מהלכות מעשה הקרבנות פסק בהקטר חלבים ואיברים עד חצות. וכתב עליו צעל כסף משנה דמשנה היא בצרכות ע"כ. והא ליתא לדברי רש"י. ולכך נראה לי דלאו ממתניתין שמעה לה הרמב"ם אלא מדתניא בתוספתא (פ"ג דמגילה) ודבר שמנחתו צלילה כשר כל הלילה אצל אין חייבין עליהן משום נותר וכו' עד שיעלה עמוד השחר ולישנא דאצל לא ידק דהא אדרבה היא הנותנת הואילוכשר כל הלילה משום הכי צדין הוא שאין חייבים עליהם משום נותר וכו'. אלא הכי קאמר כשר כל הלילה צדיעצד [לענין חיוב נותר [אם] לאכלו ולהחמיר] לכתחלה לא אצל אין חייבים וכו' [שאין חיוב כרת אלא על העובר על דברי תורה] ומ"ש הר"צ דלא נקט אלא להודיע וכו' שכן רגילות המשניות לשנות צקוף מה שכתוב צפירוש צתורה כמ"ש התוספות סוף פרק החולץ (נ):

זהרי הצדיקים

קריאת שמע קטנה עם תפילין:

הקפיד מוהר"ר רפאל ז"ל להניח תפילין עכ"פ קודם לעולם יהא אדם כדי שלא לומר אפילו קריאת שמע קטנה בלא תפילין, (ברכות יד): בשם הבעש"ט ז"ל (אמרי פנחס, קריאת שמע).

קריאת שמע בזמנו בתפילין דר"ת:

משום שיצר הרע יודע רב איכותה של קיום מצות קריאת שמע בשביל זה טורח להחליש קיום מצוה זאת אצל הרבה בני אדם שמסית אותם לאחר קיומה מהזמן המבואר בשלחן ערוך. ומעיד אני שראיתי את הגאון קדוש

מרשעות, לכך לא יפחוד אדם ביותר, ולא ייאש עצמו מהעבודה ח"ו (אמרי פנחס שער התפילה).

קריאת שמע מכבה את האש זרה:

סיפר הרב ז"ל [ר"פ מקאריץ] מעשה בשני בני אדם שלבו בשדה, אחד עם הארץ ואחד חכם, וראו אש דולקת מרחוק ורצו לגשת אליו וראו שאינה אש פשוטה רק היא בוערת באויר. ואמר העם הארץ לחכם: אמור ק"ש, ואני אומר אחריך מלה במילה, וכן עשו. ובכל תיבה דעכה האש, עד שקודם תיבת ובשעריך, היתה כמו טאליר, ואחר כך נאבדה כליל. (אמרי פנחס שער התפילה).

זהרי הצדיקים

קריאת שמע שעל המטה בסוכה: סוכה גימטריא צ"א בגימטריא שני השמות, והיא מסובבת מן השמות הקדושים, ע"כ אין ביכולת הכוחות הרעים לבוא שמה להתדבק עם האדם. וכמו ששמעתי מכ"ק אבי אדומו"ר זצלה"ה [האבני נזר] שאין לקרות ק"ש שעל המטה בסוכה אלא פרשה ראשונה לבד כמו בליל שמורים. וכמו למטה כן למעלה אין להם יכולת להיכנס ולקטרג (שם משמואל, מועדים סוכות שנת תרע"ד).

בערבית. הרמ"ז דקדק למה במשנה ד' אמר "בשחר" ובערב" וכאן כתב "בערבית". ותירץ, "בערב" היינו ביאת הערב, וכן "בשחר", אבל "ערבית" פירושו לילה ממש. והנה הברכות הם מעט קודם לצאת הכוכבים, וכן ביום קודם לשחר, על כן אמר "בשחר" "בערב", מה שאין כן קריאת שמע גופה יצדק לומר "בערבית" "בשחרית", עיין שם. ונראה לי דיש לפרש, "בערבית" "בשחרית" רצה לומר ברמז בתפילת ערבית, בתפילת שחרית, ורמז בהתחלת תורה שבעל פה סמוך לתורה שבכתב הוא סוד סמיכת גאולה לתפילה והבן (והיה ברכה).

מי שעובר זמן ק"ש הוא עם הארץ וצריך להקדים תפילתו ללימודו.

אמר [הרה"ק ר' רפאל מבראש"ד] לאדם שהתנצל לפניו שאינו יכול להתפלל בהשכמה מפני שהוא לומד קודם התפילה ואמר לו, דאיתא בגמרא (ברכות מז:): איזהו עם הארץ כל שאינו קורא קריאת שמע שחרית וערבית, אם כן כיון שאתה עם הארץ, שאתה עובר קריאת שמע, מה לך ללמוד - כך אמר על דרך הלצה. והאריך להחמיר בזה מאד, להזדרז שלא לעבור זמן קריאת שמע, ואף שקצת מזלזלין בזה הלא עיקר החסידות התחיל מהבעש"ט ז"ל ואנשיו, וכיון שהם נזהרו מי הוא זה אשר יש בו כח לשנות. (אמרי פנחס קריאת שמע).

קריאת שמע תיכף אחר ברכת התורה:

שמעתי מאא"ז הקדוש המפורסם מהר"ש מבעלז זצלה"ה אחר ברכת התורה אמר תיכף כל הג' פרשיות של קריאת שמע, והטעם שאין האברים והגידים מתיישבים על מקומם אלא על

עליון מה"ר חיים מצאנז זלה"ה שבאתי אצלו בבוקר השכם בוקר ליטול ממנו רשות ליסע משם, והיה אז ה' שעות ומחצה בבוקר, וכבר היה לומד שיעורו ברבינו אלפס, ותפילין דרבינו תם מונחים על ראשו, שכבר קרא בהם קריאת שמע (מקרי דרדקי להגה"ק רבי הלל מקאלאמי"ע. פרשת ויקרא).

הנהגת הבעש"ט הק' בענין אם לחזור שנית על תיבות בקרי"ש:

ופעם אחת שאל השואל למורי זלה"ה אם אמר כמה תיבות בקריאת שמע ובתפלה בלא כוונה אם רשאי לחזור פעם שנית ולאומרם בכוונה, ואמר בזה הלשון: הלא ידוע ומפורסם שאין לך שום דבר שלא יהיה בו מציאות השם, אפילו מחשבה חיצונית שם יש גם כן ניצוצות קדושות כנודע, ואם כן אם אמר כמה תיבות של תפילה בלא כוונה רק במחשבה חיצונית, אם כן באה אותה המחשבה להוציא ממנה ניצוצות כנודע, ואם יחזור ויאמר פעם שנית אז הוא מורה שפעם הראשון לא היה שם שום מציאות השם והוא מקצר במציאות השם יתברך, גלל כן אל יאמר פעם ב', רק יהרהר במחשבה ובכוונה אותן התיבות שאמר בלא כוונה, כל זה שמעתי בשם מורי זלה"ה ודפח"ח (בן פורת יוסף ד"ג ע"ב וע"ג. וע"ש עוד באריכות דני"ג ע"ד עמ"ס ברכות). נבקש שיצאו מליצי יושר ויניפו בסודרין לרמז על זכות מצות קריאת שמע: ואף אם נגמר הדין ח"ו, שנינו במשנה (סנהדרין מב:) אחד עומד על פתח בית דין והסודרין בידו וכו', אמר אחד יש לי ללמד עליו זכות, הלה מניף בסודרין והסוס רץ ומעמידו, ואפילו אומר יש לי ללמד על עצמי זכות. ולכן נחפש זכות על עצמינו ועל חבירינו, ונבקשה שיצאו מליצי יושר ויניפו בסודרין, הוא הטלית של ציצית, ואפילו אין לנו זכות כי אם קריאת שמע שחרית וערבית ומצות ציצית, והסודרין טלית של מצוה, כל שכן שישראל יש להם זכות גדול מאוד, ישראל עמך אשר בך מאמין, וקבלת עול מלכות שמים, אין לנו אלוה אחר מבלעדיך, אם שכחנו שם אלהינו וכו' הלא אלהים יחקר זאת וכו' (תהלים מד).

זהרי הצדיקים

זצוק"ל אצל מחותנו אא"ז זצוק"ל הרה"ק רבי שמואל אליהו מזוואלין והיו יושבים בצוותא חדא, ונדברו יחד מיראי ה' וחושבי שמו, אמר הרה"צ מראדושיץ מי ימלל גודל קדושת זקיני הרה"ק ר' דוב בער זצוק"ל מראדושיץ, כי בעת שקרא קריאת שמע היה כל אחד רואה ממש גודל מסירת נפשו בכל תיבה ותיבה.

נענה לו אא"ז זצוק"ל ואמר, ואנחנו לימדו אותנו אבותינו הקדושים להיות לנו מסירת נפש, ואין כל אדם רואה. נתפעל מאד הרה"צ מראדושיץ וחבק אותו בזרוע באהבה ואמר, אמנם כן, לא ידעתי ולא הכרתי את מחותני עד עכשיו. (כתבי אמרי שאול - מודו"ץ פר' ואתחנן).

עומק כוונת קריאת שמע והדרכתו למעשה

הנה בספרים הקדושים מקשים הרבה, מה דמצינו אצל יעקב אבינו ויוסף הצדיק, כאשר נפגשו, ויעקב אבינו קרא קריאת שמע, ויוסף הצדיק לא קרא קריאת שמע, דממה נפשך, אם הגיע זמנו, מדוע לא קרא גם יוסף הצדיק, ואם עדיין לא הגיע זמנו אם כן, מדוע יעקב אבינו קרא קר"ש עתה דייקא, בזמן שנפגשו דוקא? ויש לומר כך, דהנה אצל יעקב אבינו מצינו אצלו העבודה מיסודי האמונה להאמין שהכל מאיתו יתברך שמו כולו רק טוב, גם בכל חושך הגלות אצל יעקב מעיבור במעי אימו מאחיו עשיו, ואחר כך מרדיפות עשיו, לבן, אליפז, וצרות יוסף, כל ימיו ברדיפות וכדומה, ועם כל זה היה באמונה גדולה, ואמר ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, היינו ברוך שם בכל מצב, כבוד מלכותו לעולם ועד בכל מצב הגלות תמיד הכל אך טוב. וזה יש לומר מה שכתב המגלה עמוקות שפירוש על ויצא יעקב עולה ר"ת וירא יעקב צורת אל"ף, ולעניינינו אפשר לפרש צורת אל"ף היינו אלופו של עולם, וכן צורת אל"ף עולה 62 כמניין שם הוי"ה הק' כך: אלף בנוי מאותיות וי"ו ובי' יודיים יחד שם הוי"ה (כתבי האריז"ל), והיינו שתמיד גם ברדיפות ראה רק את שם הוי"ה חסד ורחמים, ועל ידי זה באמת המתיק הכל, וילך חרונה, שלח את החרון אף.

ידי קריאת שמע. ואמר: שתיכף שיעמוד משינתו יחשוב בשם הלבוש אל"ה ועל ידי זה יזכה לקדושה כל היום (סידור לב שמח בהקדמה). **נכנסים.** יש לפרש, משום דאסור לאכול קודם קריאת שמע ותפלה, להכי קתני "נכנסים", כלומר רשאין (שפת אמת).

בתרומתו. יש לפרש משום דיעקב אבינו תיקן תפילת ערבית, וילפינן לה מקרא "ויפגע במקום" ומסתמא "וישכב" שכתוב שם כוונתו שקרא קריאת שמע, על כל פנים כתב שם "כי בא השמש וישכב" דמשמע דזמן שכיבה היא ביאת השמש, וממילא יליף כיון ד"ובא השמש" דגבי תרומה דכתיב "וטהר" דהיינו טהר יומא שהוא צאת הכוכבים, כן זמן שכיבה (חידושי הרי"מ).

הקטר חלבים ואברים מצותו וכו'. בתוספות יום טוב מבאר דהאי "למה אמרו חכמים" קאי גם על הקטר חלבים וכו', וכן פסק הרמב"ם. ויש לדייק למה כתב "העבירה" בה"א הידיעה. ואפשר לומר בדרך רמז, דהנה ידוע מדברי הזוהר הקדוש דבלילה מתעוררין הדינין והוא זמן שליטת החיצונים להכשיל בני אדם עד חצות שאז הקב"ה נכנס לגן עדן וחוט של חסד גובר בעולם. ואיתא בגמרא, לא לן אדם בירושלים ועבירה בידו. תמיד של שחר מכפר על עבירות שביום, ותמיד של בין הערביים על עבירות שבלילה. נמצא בהעלות הנתחים על גבי המזבח יתמו חטאים מן הארץ, והעברת ממשלת החיצונים, ולכאורה איתא בזוהר הקדוש בהיפך שהחיצונים נהנים מן האמורין ופדרין. אבל באמת חד טעמא הוי, כי יניקתם הוא רק מתמצית הקדושה, וכיון דנותן להם חלקם מעשן המערכה - כנודע מדברי הזוהר - אינם רודפים עוד אחר האדם להחטיאו. ולזה לא לן אדם בירושלים ועבירה בידו. ואפשר לזה מרמז לנו המשנה "למה אמרו חכמים עד חצות, כדי להרחיק אדם מן העבירה". השי"ת יזכינו לשמור ולעשות (קב ונקי).

ב' בחינות בקריאת שמע במסירות נפש
פעם אחת כשהיה הרה"צ רבי הלל מראדושיץ

זהרי הצדיקים

וזה יש לומר כאן יעקב אבינו בכל שנותיו
 ראה רק חסד, וכאן בפגישתו עם יוסף
 הצדיק שהיה לו אהבה ושמחה יתירה, רצה
 למסור מודעה והדרכה וחינוך לבניו
 הקדושים, ומיד אמר שמע ישראל ה' אלוקינו

ה' אחד, היינו בין ה' חסד ובין אלוקינו -
 בחינת דין הכל רק ה' אחד חסד ורחמים,
 ולכן דוקא יעקב אבינו קרא קריאת שמע
 אף על פי שלא הגיע עתה זמנו. (כ"ק אדמו"ר
 מקומיר שליט"א).

